



सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

(पूर्वीचे पुणे विद्यापीठ)

राष्ट्रीय सेवा योजना

गणेशखिंड, पुणे - ४११ ००७



प्रा.डॉ. गणेश भामे

एम.ए., पीएच.डी.

संचालक (अतिरिक्त कार्यभार)

कार्यालय क्र. : ०२०-२५६२२६८८/८९

: ०२०-२५६२२६९०/९१

: ०२०-२५६२२६९२

: ०२०-२५६९७३४१

संदर्भ : रासेयो/२०२५-२६/३३८

दि. १७/१०/२०२५

प्रति,

मा.प्राचार्य/संचालक,

रासेयो संलग्नित सर्व महाविद्यालये परिसंस्था,

पुणे, अहिल्यानगर व नाशिक जिल्हा,

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ.

विषय : युनेस्कोने जागतिक वारसा म्हणून घोषित केलेल्या १२ दुर्गांना मानवंदना देण्यासाठी 'दुर्गोत्सव' साजरा करणेबाबत..

संदर्भ : १.मा.कक्ष अधिकारी, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, महाराष्ट्र शासन यांचे दि. ०९

ऑक्टोबर २०२५ रोजीचे पत्र

२.मा.कुलसचिव यांचे कार्यालयामार्फत संदर्भ क्र.१ पत्र आवक क्र.आर/६०९६

दि.०९ ऑक्टोबर २०२५ रोजी अग्रेषित

महोदय,

मा. मुख्यमंत्री महोदयांनी युनेस्कोने जागतिक वारसा स्थळांच्या यादीत समावेश केलेल्या शिवछत्रपतींच्या १२ दुर्गांना एक मानवंदना देण्यासाठी 'दुर्गोत्सव' हा उपक्रम, लोकोत्सव म्हणून साजरा करण्यास मान्यता प्रदान केलेली आहे. शिवछत्रपतींच्या रायगड, राजगड, प्रतापगड, सिंधुदुर्ग, सातहरेदुर्ग, खांदेरीचा दुर्ग, लोहगड, सुवर्णदुर्ग या १२ दुर्गांना मानवंदना देण्यासाठी म्हणून 'दुर्गोत्सव' हा उपक्रम साजरा करणेबाबतची संहिता व वेळापत्रक सोबत जोडलेल्या पत्रातील परिशिष्ट 'अ' मध्ये देण्यात आलेले आहे. 'दुर्गोत्सव' हा उपक्रम लोकोत्सव म्हणून साजरा करणेबाबत सर्व अकृषी विद्यापीठे आणि त्यांचेशी संलग्नित महाविद्यालये यामधील विद्यार्थ्यांना मोठ्या प्रमाणावर सहभागी करून घेण्याचे शासनाने निर्देश दिलेले आहेत. याबाबतचे पत्र आपल्या माहिती व उचित कार्यवाहीसाठी सोबत जोडलेले आहे.

शासन निर्देशानुसार आपल्या महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना मोठ्या प्रमाणावर सहभागी करून 'दुर्गोत्सव' हा उपक्रम साजरा करावा. तसेच सदर उपक्रम संपन्न झाल्यानंतर त्वरीत उपक्रमाचे फोटो, व्हिडीओ व अहवाल nss_student_list@pun.unipune.ac.in या मेलवर 'दुर्गोत्सव' या विषयासह पाठवण्यात यावा. सोबतच्या पत्राचे अवलोकन करून आपण आपल्या स्तरावर उचित कार्यवाही करावी. कळावे, ही विनंती.

(Signature)

संचालक (अतिरिक्त कार्यभार)

राष्ट्रीय सेवा योजना

सोबत: मा.कक्ष अधिकारी, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, महाराष्ट्र शासन यांचे पत्र

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-७.
आवक/जावक क्र.: 611

दिनांक 09 OCT 2025

राष्ट्रीय सेवा योजना उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय विस्तार, कक्ष क्रमांक-४२९,
शाला- चौथा मजला, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई-४०० ०३२

दूरध्वनी क्र ०२२-२२७९३१७१

Email ID : vishi@hted-mh@mah.gov.in

महाराष्ट्र शासन



क्र. संकीर्ण- २०२५/ई-१३७८०२७/विशि-५

दिनांक : ०९/१०/२०२५

प्रति,

- १) संचालक, उच्च शिक्षण, पुणे.
- २) संचालक, तंत्र शिक्षण, मुंबई.
- ३) संचालक, कला संचालनालय, मुंबई.
- ४) कुलसचिव, सर्व अकृषी विद्यापीठे.

- BSD (BIM)

- DR. NSS

- AR

विषय : युनेस्कोने जागतिक वारसा म्हणून घोषित केलेल्या १२ दुर्गाना मानवंदना देण्यासाठी
“दुर्गोत्सव” साजरा करणेबाबत.

संदर्भ: मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन यांचे अ.शा. पत्र क्र. अमृत-२०२५/प्र.क्र.१०२/संस्था,
दि. ०७.१०.२०२५

महोदय,

संदर्भाधीन पत्रान्वये युनेस्कोने जागतिक वारसा स्थळांच्या यादीत समावेश केलेल्या छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या १२ दुर्गाना मानवंदना देण्यासाठी “दुर्गोत्सव” हा उपक्रम लोकोत्सव म्हणून साजरा करणेबाबत सर्व अकृषी विद्यापीठे आणि त्यांचेशी संलग्नित महाविद्यालये यामधील विद्यार्थ्यांना मोठ्या प्रमाणावर सहभागी करून घेण्याचे निर्देश दिलेले आहेत. दुर्गोत्सव साजरा करणेबाबतची संहिता आणि वेळापत्रक सोबत जोडले आहे.

तरी सदर बाब तातडीने सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून “दुर्गोत्सव” मोठ्या प्रमाणावर साजरा होण्याच्या अनुषंगाने त्यामध्ये आपल्या विद्यार्थ्यांचे योगदान राहिल, यासाठी आपण आवश्यक ती कार्यवाही करावी, ही विनंती.

सर्व महाविद्यालयांना
पत्र पाठवावे
दिनांक १०/१०/२०२५

सोबत - वरीलप्रमाणे

मा. कुलसचिव यांचे कार्यालय सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ (पुणे-७)
आवक क्र. : ६०९६
दिनांक : ०९.१०.२०२५
जावक क्र. : ०९.१०.२०२५
स्थान :

आपला,

(प्रविण अकोलकर)

कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

- DR. BSD

- DR. NSS

- DR. Affiliation

प्रत - १. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य.

२. प्रधान सचिव, इमाव बहुजन कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

३. व्यवस्थापकीय संचालक, अमृत, पीएमआरडीए बिल्डींग, ५वा माळा, औंध, पुणे ४११००७

४. सर्व सहसचिव/उपसचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग.



राजेश कुमार
मुख्य सचिव



अ.शा.:पत्र क्र.अमृत -२०२५/प्र.क्र.१०२/संस्था
इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग,
मोती महल, २ रा मजला, १९५,
जे.टाटा रोड, चर्चगेट, मुंबई ४०००२०.
दि. १०/१०/२०२५.

विषय:-युनेस्को ने शिवछत्रपतींच्या १२ दुर्गांना जागतिक वारसा म्हणून घोषित केलेले आहे. त्यांना जनसमान्यांतून एक अभूतपूर्व अशी मानवंदना देण्यासाठी “दुर्गात्सव” साजरा करणेबाबत.

संदर्भ:-मा. मुख्यमंत्री कार्यालयाचे पत्र इ ऑफिस क्र.८९९४७८६, दि. १२.०९.२०२५

प्रिय वेणूगोपाल,

संदर्भाकित पत्रान्वये मा. मुख्यमंत्री महोदय यांनी युनेस्कोने जागतिक वारसा स्थळांच्या यादीत समावेश केलेल्या छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या बारा दुर्गांना मानवंदना देण्यासाठी “दुर्गात्सव” हा उपक्रम लोकोत्सव म्हणून साजरा करण्यास मान्यता प्रदान केलेली आहे.

शिवछत्रपतींच्या दुर्गांना दुर्गात्सवातून दिलेल्या मानवंदनेतून विश्वविक्रम प्रस्थापित केला जाणार आहे. यासाठी राज्यातील सर्व स्तरातील जनतेचा सहभाग होणे अपेक्षित आहे. दुर्गात्सव साजरा करणे बाबतची संहिता व वेळापत्रक या सोबत “परिशिष्ट ‘अ’ मध्ये देण्यात येत आहे. आपले आधिनस्त सर्व अधिकारी कर्मचारी तसेच सर्व विद्यापीठे, अभिनित विद्यापीठे, अनुदानित विना अनुदानित महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांचा मोठ्या प्रमाणावर सहभागी करून घेण्यासाठी आपले स्तरावरून सर्व संबंधितांना आवश्यक त्या सूचना देण्यात याव्यात.

दुर्गात्सव एका लोकोत्सवाचे स्वरूप घेत विश्वविक्रम प्रस्थापित करेल यासाठी आपल्या विभागाचा मोठा हातभार लागेल अशी अपेक्षा आहे.

स.स. (माग्री)

उ.स. (माग्री / वि.स. / स.म.)

आपला


(राजेश कुमार)

प्रति,

श्री. बी. वेणूगोपाल रेड्डी, प्रधान सचिव
उच्च शिक्षण विभाग,
मंत्रालय मुंबई ३२

प्राप्त दि. ०८/१०/२०२५

“परिशिष्ट -अ”

दुर्गोत्सव साजरा करण्याची संहिता व वेळापत्रक

दुर्गोत्सवाची गरज :

बदलत्या काळाबरोबर झपाट्याने बदलणाऱ्या आपल्या समाजातील काही पारंपरिक व सांस्कृतिक रूढी लोपपावत चालल्या आहेत. दीपावली सणाच्या कालावधीत, मिळेल त्या जागेत, लहान थोरानी मिळून दुर्गाच्या प्रतिकृती बनवण्याची प्रथा ही आपल्या संस्कृतीशी निगडीत आहे. एक अभूतपूर्व अशी प्रथा प्रोत्साहनाअभावी नाहीशी होण्याची शक्यता निर्माण झाली आहे. बालगोपाळांच्या सहभागाने आपल्या इतिहास जिवंत करत महानायक शिवछत्रपतींना मानवंदना देणारा हा दुर्गोत्सवाचा उपक्रम अतिशय वैशिष्ट्यपूर्ण असून अशा स्वरूपाचा उपक्रम जगात कुठेही साजरा केला जात नाही.

जनसर्वेक्षणातून निदर्शनास आलेली काळजीची बाब म्हणजे जर कुठलेही प्रोत्साहन मिळाले नाही तर ही अफलातून परंपरा नामशेष होण्याची भीती आहे. युनेस्को ने याच वर्षी छत्रपतींच्या बारा दुर्गांना जागतिक वारसा वास्तु असे प्रमाणित करत वैश्विक ख्याती मिळवून दिली, त्यामुळे या उपक्रमाला प्रोत्साहन देणाऱ्या लोकचळवळीचा श्री गणेश करण्यासाठी ही वेळ अतिशय संयुक्तिक ठरते. अमृतच्या पुढाकारातून महाराष्ट्र शासनाने आता महाराष्ट्रातील सर्व जनतेला या वैश्विक ख्याती प्राप्त शिवछत्रपतींना मानवंदना देण्यासाठी म्हणून दुर्गोत्सव हा लोकोत्सव साजरा करण्याचे निश्चित केलेले आहे.

संकल्पना :

१. शासनाकडून राज्यातील सर्व जनातेला आवाहन केले जाईल की त्यांनी अगदी जमेल तेथे या वैश्विक ख्याती प्राप्त असलेल्या व युनेस्को ने जागतिक वारसा स्थळांच्या यादीत समावेश केलेल्या या १२ दुर्गांच्या हुबेहूब प्रतिकृती बनवाव्यात. (१२ दुर्ग - रायगड, राजगड, प्रतापगड, सिंधुदुर्ग, साल्हेरदुर्ग, खांदेरीचा दुर्ग, जिजी, पन्हाळगड, शिवनेरी, विजयदुर्ग, लोहगड, पद्मदुर्ग)
२. राज्यातील नागरिकांनी घरातील अंगणात, गृहसंकुलातील सार्वजनिक जागांमध्ये, बागेमध्ये, बालकनीत परिवारातील / कुटुंबातील सर्वांनी मिळून वरीलपैकी कोणत्याही एका दुर्गाची उत्तम संजावतीसाह प्रतिकृती बनवणे अपेक्षित आहे.
३. अमृत संस्थेने खास दुर्गोत्सवासाठी बनवलेल्या (digital platform <https://www.durgotsav.com/>) व्यासपीठावर दुर्गोत्सवात बनविलेल्या दुर्गासोबत सेल्फी फोटो काढून हा फोटो अपलोड करावा. त्यासाठी संबंधित फॉर्म भरताना स्वतःचे नाव आणि इतर तपशील नमूद करावा.
४. दुर्गाचा फोटो अपलोड केल्यानंतर फोटोची वैधता/ सत्यता पडताळणी अमृत संस्थेमार्फत करण्यात येणार आहे.

५. अपलोड केलेल्या फोटोची वैधता/ सत्यता सिद्ध झाल्यानंतर, भाग घेणाऱ्या प्रत्येकास शासनाच्या वतीने माननीय मुख्यमंत्री महोदयांच्या स्वाक्षरीचे "अभिनंदन पत्र" digital स्वरूपात, वैधता पडताळणीनंतर २४ तासांत <https://www.durgotsav.com/> या संकेतस्थळावरूनच डाउनलोड करून घेता येईल. (सदारची लिंक मोबाईलवर उपलब्ध करून देण्यात येणार आहे.)

दुर्गोत्सवात सहभाग घेणाऱ्यांना मिळणारे लाभ :

१. मा. मुख्यमंत्री महोदयांच्या स्वाक्षरीचे डिजिटल स्वरूपातील "अभिनंदन पत्र".
२. "शिवचरित्रातून आज घ्यावयाचे धडे" या विषयावरील उत्कृष्ट अशा डिजिटल स्वरूपातील म्हणजेच ऑडिओ आणि व्हिडिओ स्वरूपातील गोष्टींचे संकलन निशुल्क उपलब्ध होईल.

सोहळ्याचे वेळापत्रक

१२ ते २५ ऑक्टोबर - नोंदणी <https://www.durgotsav.com/> येथे करणे.

१० नोव्हेंबर - शिवप्रताप दिवस. विश्वविक्रम प्रमाणपत्र स्वीकारण्याच्या सोहळ्याचा कार्यक्रम.



महाराष्ट्र शासन

॥ अभिनंदन पत्र ॥

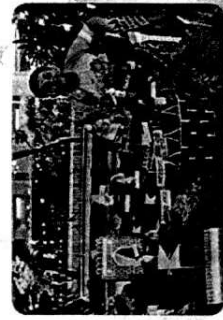
महाराष्ट्र संशोधन, उन्नती व
प्रशिक्षण प्रदीपिनी

अमृत



महाराष्ट्र शासनाच्या अविरत प्रयत्नांमुळे शिवछत्रपतींच्या पराक्रमाची साक्ष असलेल्या बारा दुर्गांना जागतिक वारसा वास्तू म्हणून वैश्विक ख्याती मिळालेली आहे. या अनुषंगाने राजे शिवछत्रपतींना मानवंदना प्रदान करण्यासाठी आयोजित दुर्गोत्सव २०२५ मध्ये आपण सक्रिय सहभाग

नोंदवून या ऐतिहासिक व सांस्कृतिक वारशाच्या जतन संवर्धन कार्यात आपले योगदान दिले त्याबद्दल आपले मनःपूर्वक अभिनंदन.



मी आणि माझा दुर्ग
सहभागी क्र. ५७५७४

चला दुर्गा दुर्ग बनवूया!

देवेंद्र फडणवीस

मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र शासन

